

**VLADO VALENTINAVIČIAUS IR ZITOS ŠLIAVAITĖS
VADOVĖLIO „FIZIKA. VADOVĖLIS 10 KLASEI“ RECENZIJĄ**

Informacija apie vadovėlio rankraštį.

Žinomas fizikos specialistas Vladas Valentiničius, parengęs daug mokymo priemonių, kartu su Zita Šliavaite parengė patobulintą vadovėlio rankraštį „Fizika. Vadovėlis 10 klasei“. „Šviesa“, Kaunas: 2010 m.

Vadovėlis skirtas dešimtos (gimnazijos II) klasės moksleiviams fizikos kurso mokymui vienerius metus. Tuo pačiu šis vadovėlis suteikia galimybę siekti tam tikro lygio kompetencijos, kurias apibrėžia Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų Gamtamokslinio ugdymo skyrius.

Šiame vadovėlyje, kaip ir kituose šių autorių vadovėliuose, išlaikomas toks pat vadovėlio formatas:

- įvadiniai puslapiai, kuriuose pateikiamas vadovėlio turinys ir primenama ko mokytasi VII - IX klasėse (fizikiniai dydžiai, formulės, matavimo vienetai, pagrindiniai dėsniai ir apibrėžimai);
- tema,
- santrauka,
- savikontrolė,
- atsakymai,
- dalykinė rodyklė.

Vadovėlio struktūra leidžia tiek mokytojui, tiek ir mokiniui sėkmingai dirbti su šiuo vadovėliu. Vadovėlio formatas sudaro mokiniui galimybę savarankiškai dirbti su vadovėliu, padeda savarankiškai mokytis, kadangi pateikti užduočių atlikimo pavyzdžiai, daug papildomos informacijos, pateiktas fizikinių terminų kirčiavimas, išskirtos svarbiausios mintys.

10 klasės vadovėlio turinį sudaro šie skyriai:

- elektromagnetinė indukcija. Kintamoji elektros srovė,
- elektromagnetiniai virpesiai ir bangos,
- šviesos tiesiaieigis sklidimas, atspindys ir lūžimas,
- lęšiai ir optiniai prietaisai,
- šviesos banginės ir dalelinės savybės,
- radioaktyvumas ir branduolinė energija,
- astronomijos pradmenys,
- priedai.

Vadovėlyje pateikta medžiaga suteikia būtiną mokymuisi informaciją, integruoja įvairių sričių žinias ir orientuoja į platesnius informacijos šaltinius, pateikiama šiuolaikiška medžiaga, papildyta projektiniais darbais, užduotimis.

**VLADO VALENTINAVIČIAUS IR ZITOS ŠLIAVAITĖS
VADOVĖLIO „FIZIKA. VADOVĖLIS 10 KLASEI“ RECENZIJĄ**

Informacija apie vadovėlio rankraštį.

Žinomas fizikos specialistas Vladas Valentinavičius, parengęs daug mokymo priemonių, kartu su Zita Šliavaite parengė patobulintą vadovėlio rankraštį „Fizika. Vadovėlis 10 klasei“. „Šviesa“, Kaunas: 2010 m.

Vadovėlis skirtas dešimtos (gimnazijos II) klasės moksleiviams fizikos kurso mokymui vienerius metus. Tuo pačiu šis vadovėlis suteikia galimybę siekti tam tikro lygio kompetencijos, kurias apibrėžia Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų Gamtamokslinio ugdymo skyrius.

Šiame vadovėlyje, kaip ir kituose šių autorių vadovėliuose, išlaikomas toks pat vadovėlio formatas:

- įvadiniai puslapiai, kuriuose pateikiamas vadovėlio turinys ir primenama ko mokytasi VII - IX klasėse (fizikiniai dydžiai, formulės, matavimo vienetai, pagrindiniai dėsniai ir apibrėžimai);
- tema,
- santrauka,
- savikontrolė,
- atsakymai,
- dalykinė rodyklė.

Vadovėlio struktūra leidžia tiek mokytojui, tiek ir mokiniui sėkmingai dirbti su šiuo vadovėliu. Vadovėlio formatas sudaro mokiniui galimybę savarankiškai dirbti su vadovėliu, padeda savarankiškai mokytis, kadangi pateikti užduočių atlikimo pavyzdžiai, daug papildomos informacijos, pateiktas fizikinių terminų kirčiavimas, išskirtos svarbiausios mintys.

10 klasės vadovėlio turinį sudaro šie skyriai:

- elektromagnetinė indukcija. Kintamoji elektros srovė,
- elektromagnetiniai virpesiai ir bangos,
- šviesos tiesiaiegis sklidimas, atspindys ir lūžimas,
- lęšiai ir optiniai prietaisai,
- šviesos banginės ir dalelinės savybės,
- radioaktyvumas ir branduolinė energija,
- astronomijos pradmenys,
- priedai.

Vadovėlyje pateikta medžiaga suteikia būtiną mokymuisi informaciją, integruoja įvairių sričių žinias ir orientuoja į platesnius informacijos šaltinius, pateikiama šiuolaikiška medžiaga, papildyta projektiniais darbais, užduotimis.

Vadovėlio tinkamumas mokyti.

Vadovėlis pasižymi patraukliu dizainu, medžiagos pateikimo nuoseklumu. Pateikiama medžiaga ir mokymo metodai remiasi mokinių anksčiau įgyta patirtimi ir žiniomis, pažįstamais reiškiniiais bei aplinka, o tai ugdo gamtamokslinio komunikavimo gebėjimus.

Vadovėlis orientuotas ne į fizikines idėjas, o į problemų sprendimo bei kritinio mąstymo gebėjimų ugdymą. Mokiniai tiek savarankiškai, tiek ir padedami mokytojo gali atrinkti reikiamus ar dominančius gamtamokslinius faktus, juos nagrinėti, apdoroti informaciją. Vadovėlyje fizikinės idėjos pateikiamos bandymais, lentelėmis, schemomis, formulės ir apibrėžimai išryškunami – tai aktyvina domėjimąsi mokomąja medžiaga.

Medžiaga vadovėlyje parinkta atsižvelgiant į mokinių amžių, jų pažinimo logiką, mąstymą bei loginį medžiagos vertinimą. Kiekviena vadovėlio tema, skyrius yra orientuotas į ankstesnį pasirengimo lygį bei specialiuosius ugdymosi poreikius. Žodinis vadovėlio tekstas nėra perkrautas nereikalinga papildoma informacija, yra aiškus, tikslus, glaustas, kalba taisyklinga, naujos sąvokos, fizikiniai terminai yra sukirčiuoti. Vadovėlyje pateiktą tekstinę informaciją lydi tiksliai suderinta vaizdinė medžiaga (paveikslėliai, nuotraukos, lentelės ir kita papildoma informacija). Kiekviena tema papildoma rubrika „Tai įdomu“. Ji orientuoja į gilesnį domėjimąsi atitinkamu klausimu. Laboratoriniai darbai pateikiami su eksperimento eigos iliustracijomis.

Vadovėlio tinkamumas mokyti.

Visuose vadovėlio skyriuose gausu įdomios medžiagos, bandymų. Kiekviena iliustracija, tai informacijos papildymas, pajvairinimas, dėmesio atkreipimas.

Kiekvienas vadovėlio skyrius pradedamas lengva įžanga, tarsi pateikiama nedidelė problema, kuri vystoma augimo tendencija. Pirmosiose skyriaus temose, atrodo, viskas pateikta labai paprastai, nėra jokių neaiškumų, bet skaitant toliau iškyla lyg ir paslėptos problemos sprendimo galimybės. Tiek mokytojui, tiek ir mokiniams, tai yra puiki galimybė ieškoti atsakymų. Kiekviena tema pateikta koncentruotai, glaustai, sakiniai lengvai suprantami, logiški, svarbiausios sąvokos paryškintos, terminai sukirčiuoti.

Vadovėlyje pateiktas turinys susietas su mokslo naujovėmis bei praktiniu pritaikymu, tai sukuria įdomaus, šiuolaikiško vadovėlio įvaizdį. Vadovėlyje atsirado naujų temų, kurios anksčiau nebūdavo pateikiamos - apie analoginį bei skaitmeninį ryšį ir kitos. Daugelyje temų vyrauja ekologinė tematika: energijos šaltiniai, šiuolaikiniai energijos būdai, tarša ir kt. Ar tai gerai, ar ne – parodys ateitis, nes čia plati erdvė tiek mokytojams, tiek ir mokiniams, tas idėjas plėtoti. Malonu, kad fizikos vadovėlyje atsirado vietos atnaujintai astronomijos daliai. Kiekviena tema, tai atskira mintis kūrybinei užduočiai, kas savo ruožtu tik pajvairina pamoką. Astronomijos skyriuje norėtusi rasti daugiau informacijos apie kosmologiją, kosmoso tyrimus, tai galėtų būti kaip papildomam, paskaitymui skirta informacija.

Kopija tikra

Po kiekviena tema pateikiamos užduotys. Daugelis užduočių reikalauja išsamaus apgalvoto atsakymo, nors kai kurias būtų galima šiek tiek ir pasunkinti. Skyriaus pabaigoje pateiktas skyrius „Savikontrolės užduotys“. Mokiniai tai mėgsta, bet tikrindamiesi savo žinias mokiniai kartu lygina su galimu įvertinimu. Todėl klausimų skaičių siūlyčiau, mokinių patogumui, priartinti prie 10 ar 20 klausimų.

Vadovėlyje mažoka praktinių užduočių, tai galėtų pagelbėti atskirai išleistas užduočių rinkinėlis, pritaikytas šiam vadovėliui, ar pratybų sąsiuvinis. Trūksta papildomos informacijos, ar nuorodų į informacinius šaltinius papildomam skaitymui – internetiniai adresai, literatūros šaltiniai.

Pastebėti netikslumai kartu su rekomendacijomis.

Skyriuje „Lęšiai ir optiniai prietaisai“ įvedami nauji lęšio židinio nuotolio, daikto nuotolio, atvaizdo nuotolio, lęšio didinimo žymėjimai, laužiamosios gebos matavimo vienetai. Ar tai tikslinga? Šioje vietoje, manyčiau, nereikėtų įvesti painiavos, nes kol kas nei egzaminų programose, nei kituose vadovėliuose tokių žymėjimo nepastebėta, vadinasi jei autoriai mano kad taip žymėti tikslinga, tai greta naujojo žymėjimo siūlyčiau palikti ir senąjį arba tai įkelti rubrikoje “Tai įdomu“.

Išvada:

Vadovėlis „Fizika. Vadovėlis 10 klasei“. „Šviesa“, Kaunas: 2010 m. atitinka Mokyklų aprūpinimo bendrojo lavinimo dalykų vadovėliais ir mokymo priemonėmis tvarkos aprašo (Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministro 2009 m. gegužės 19 d. įsakymas Nr. ISAK-1051) pagrindinius reikalavimus:

- skirtas konkrečiam ugdymo turinio koncentrai arba klasei;
- turi skirtą mokytiis metodinę sąrangą;
- atitinka pagrindines demokratinės visuomenės ir Lietuvos valstybės vertybes, nešališkas lyties, amžiaus grupių, neįgalumo, gebėjimų, socialinės padėties, rasės, etninės priklausomybės, religijos ar įsitikinimų atžvilgiu.

Šis vadovėlis atitinka atnaujintų bendrųjų programų reikalavimus. Tai bus gera priemonė fizikos pamokoms ir geras pagalbininka mokytojui, pasirenkant jam parankų mokymo(si) būdą.

Recenzavo Akmenės savivaldybės Akmenės gimnazijos
Fizikos mokytojas metodininkas
Narimantas Žalys
2011-01-10

Kopija tikra
Administracijos sekretore

Rita Zakarauskienė
20.....-.....-.....

